

Список використаних джерел

1. Круглов А.И. Катастрофа украинского еврейства 1941-1944 гг.: Энциклопедический справочник. Х.: Каравелла, 2001. 376 с.
  2. Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні: Збірник документів і матеріалів / Упор. А.А. Батюк, І.Л. Бутич, П.М. Кострита та ін. К.: Держполітвидав, 1963. 488 с.
  3. Кузнецов А. Бабий Яр. М.: Астрель: CORPUS, 2010. 704 с.
  4. Бабин яр. Контекст.R13 / Діна Пронічева. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=2N_ZERMx78E
-

Губко О. В., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група ФАМ-201

Науковий керівник – **Колєватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

«РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ»

«Розстріляне відродження» – це літературномистецьке покоління 20-х – початку 30-х рр., яке дало високохудожні твори у галузі літератури, живопису, музики та яке було знищене під час великого терору. Сама назва «розстріляне відродження» виникло через два десятиліття після трагічних подій. Цей термін вперше було використано діаспорним літературознавцем Юрієм Лавріненко, вживши його як назву збірника найкращих текстів поезії та прози 1920 – 30-х рр.

Після початку політики «українізації» у 1920-х рр. у українських митців з'являється можливість вільно творити, чого вони не могли робити раніше, так як майже все перебувало під заборонаю. Це позитивно вплинуло на появу великої кількості обдарованих митців: Лесь Курбас, Григорій Косинка, Євген Плужник, Микола Зеров, Михайло Драй-Хмара, Микола Хвильовий та інші. Однак, нажаль, майже всі вони були знищені або зламани радянською владою.

Урочище Сандармох стало одним із сумних символів Великого терору. Найбільшу групу в'язнів – 1111 осіб (з них 290 українців) – розстріляли з 27 жовтня по 4 листопада 1937 року. Найбільше розстрілів випало на перші дні листопада. 3 листопада було розстріляно 134 особи, всі, як зазначалося у «розстрільних списках» – «українські буржуазні націоналісти. Знищенням української інтелігенції займався Михайло Матвеев, який згодом теж був репресований. Сандармох – лісове урочище в Медвеж'єгорському районі Республіки Карелія (площа близько 10 гектарів) стало братньою могилою для майже 7 тис. розстріляних у 30-х роках органами НКВС людей 60 національностей [1].

Головними літературними об'єднаннями в той час були «Ланка» (пізніше «МАРС»), «Плуг», неокласики «Молодняк», «Спілка письменників західної України». Найвпливовішим був «Гарт» (союз українських пролетарських письменників), який пізніше був перейменований на «ВАПЛІТЕ» («Вільну Академію Пролетарської Літератури»), лідером якої став Микола Хвильовий. Приймаючи офіційні вимоги Комуністичної партії, ВАПЛІТЕ в питаннях літературної політики зайняла незалежну позицію, підтримавши М. Хвильового. Це завершилися ліквідацією ВАПЛІТЕ, а її члени стали одними з перших жертв репресій сталінського режиму [2].

На сьогоднішній день ми маємо доступ до раніше секретних документів того часу з яких бачимо раніше невідомі біографії і слідчі справи українських митців. Один із них –

Микола Зеров. Він був одним із лідерів групи неокласиків. Восени 1935 року письменника заарештовують. Його відправляють до Соловецького табору, де Зеров був розстріляний у 1937 році. З документу із розсекречених архівів КДБ: Зі звинувачувального висновку: «ЗЕРОВ Николай Константинович, 1890 г. рождения, уроженец м. Зиньково, Харьковской области, украинец, беспартийный, с высшим образованием, профессор-литературовед, не судим, снят с работы в ВУЗе за националистическую деятельность, – обвиняется в том, что: а) Входил в состав руководства контрреволюционной организации, ставившей перед собой задачу свержения Советской власти на Украине. б) На протяжении ряда лет активно проводил работу по воспитанию и подготовке контрреволюционных националистических кадров. в) Свою работу проводил под лозунгами и в целях фашизации Украины, являлся вдохновителем идей террора, организовал террористические. При обыске у обв. Зерова изъята книга «Политика» с автографом расстрелянного террориста КОСЫНКО, «Черна рада» КУЛИША и другая националистическая литература» [3].

Одним із представників розстріляного відродження був і наш земляк Марко Миколайович Вороний (1904 – 1937) син поета Миколи Вороного і Віри Вербицької-Антіох, дочки поета Миколи Вербицького. Хрещеним батьком став Михайло Коцюбинський. 1918 р. записався добровольцем в армію Денікіна, однак його не взяли, оскільки був неповнолітнім. Від 1925 р. друкувався під псевдонімом Антіох, від 1926 р. під своїм ім'ям у радянському журналі «Червоний шлях», «Глобус», «Життя й революція». Вірші й уривки з поем цього періоду відзначаються споглядальністю, сповнені роздумів про навколишній світ, природу, місце поета в суспільстві. 1934 року, коли заарештували Миколу Вороного, Марко повернувся в Україну, разом із батьком вимагав в інстанціях переглянути справу. 19 березня 1935 року Марка Вороного заарештували. Військовий трибунал Київського військового округу на закритому судовому засіданні 1-4 лютого 1936 року засудив Марка Миколайовича Вороного до 8 років виправно-трудоих таборів. Покарання відбував у місті Кем, потім на Соловках. 9 жовтня 1937 року поета засуджено до розстрілу. Вирок виконано 3 листопада 1937 року [4].

Серед жертв сталінського режиму був і чернігівець Дмитро Тась (Могилянський Дмитро Михайлович). У Чернігові, а пізніше у Києві та Харкові молодий письменник друкував вірші та оповідання у збірниках «Голод» (Чернігів, 1919), «Квартали» (Харків, 1924), журналах «Глобус», «Життя і революція», «Селянське життя» (Чернігів), «Чернігівська земська газета», «Чернігівщина» та інших виданнях. Із 1925 року Дмитро Тась працював журналістом у Києві, з 1930 року – у Харкові. Дмитра Тася, як і його сестру Лідю Могилянську (розстріляна 1937 р.), силоміць було вилучено з літератури. Він був звинувачений у активній контрреволюційній націоналістичній діяльності. 25 лютого 1938 року Д. Тась був засуджений до розстрілу. Вирок виконано 28 лютого, імовірно в Московській області [5].

«Розстріляне відродження» своєю творчістю та бажанням створити незалежну державу було перешкодою для радянської влади за що і було знищено. Для України це була велика втрата, так як ці люди були надзвичайно обдаровані та могли зробити набагато більше для культури не тільки України, а й всього світу, але поплатилися життям за свій талант. На багато років всі ці імена та їхнє мистецтво було недоступним для народу, але все ж таки сьогодні ми маємо чудову нагоду ознайомитися з неперевершеною творчістю тих часів і людей, які поплатилися за неї своїм життям.

Список використаних джерел

1. Мультимедійна платформа «Українформ». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2806681-sogodni-rokovini-pocatku-rozstriliv-ukrainskoi-eliti-v-urocisi-sandarmoh.html>
  2. Ткачова Л.І. ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ВАПЛІТЕ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Vilna_akademii
  3. ТСН. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tsn.ua/special-projects/kdb/>
  4. Щоденна українська газета «день» Україна Incognita. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://incognita/day/kyiv/ua/marko-voronij.html>
  5. Відкритий список. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ua.openlist.wiki>
-

Глоба А. О., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група ФАМ-201
Науковий керівник – Мельник О. Є., к.філос.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

МОДА В ЖИТТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

25 лютого 2021 року виповнилось 150 років з дня народження української письменниці, талановитої Лесі Українки. Мода займала особливе місце в житті Лесі [2].

В епоху Лесі Українки кінець 19 — початок 20 століття мода переживала переломний період переходу на стиль модерн, тобто багато жінок хотіли виділятися із натовпу. З одного боку, у тренді досі були незручні корсети, які забезпечували надтонку талію, а з іншого — модниці все частіше відмовлялися від суконь на користь сорочок і довгих спідниць, у яких було зручніше рухатися [2].

Відомо, що у 1908 році жінки відмовляються й від корсета. Все завдяки французькому дизайнеру-реформатору Полю Пуаре, який ввів у моду легкі сукні, що не сковують рухів і дозволяють вільно дихати. Жінки цієї епохи все більше комунікують у суспільстві, вони стають мобільнішими і відстоюють власну думку. Для цього їм необхідний комфортабельний гардероб, який дозволяє виразити свою індивідуальність через зовнішній вигляд [2].

Леся Українка є однією з активних феміністок того часу. Її стиль можна назвати консервативний, вона хотіла щоб її сприймали й в чоловічому просторі. Як представник української інтелігенції поетеса із розумом ставилася до свого гардероба і не використовувала одяг для пошуку визнання та уваги [2].

В Україні на той період у Львові та в Києві були модні будинки, де працювали дуже професійні майстри. Вони піддивлялися моду в польській періодиці, а там друкували фасони Парижу та Відня, так як Леся була із заможною сім'єю, вона часто туди їздила і купувала сукні, не тільки в Україні.

Свідки того часу зауважують, що Олена Пчілка (мама Лесі Українки) була просто архімодницею, вона була такою жінкою, яка любила і яка на цьому зналася і одягалася відповідно. І от цю всю свою любов вона привила своїм донькам, і Лесі зокрема. Також цікаво знати, що Олена Пчілка привозила в Париж вишиванки на виставки з різних територій України. Вона поєднувала сучасну моду з українським.

І справді, Леся Українка полюбляла все українське. Зокрема, на багатьох світлинах Леся та її родина позують у вишитих сорочках, вінках та коралях. Жительки міста вбиралися в українське на свята та з нагоди урочистих подій [2].